

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง ประโยคในภาษาไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง พุทธสร้างสรรค์ นำสู่ประโยค
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประโยคในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคในภาษาไทย

ประโยค คือ หน่วยทางภาษาที่ประกอบด้วยคำหรือคำหลายคำเรียงต่อกัน ประโยคเป็นหน่วยทางภาษาที่สามารถสื่อความได้ว่าเกิดอะไรขึ้น หรืออะไรมีสภาพเป็นอย่างไร

๑. **ประโยคบอกเล่า** คือ ประโยคที่มีเนื้อความบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เป็นประโยคที่ไม่มีคำปฏิเสธ ไม่มีคำบ่งชี้แสดงคำถาม ขอร้อง หรือคำสั่ง ประโยคบอกเล่าอาจเริ่มต้นด้วยคำกริยา

ตัวอย่าง

ระยาระย้อากาศค่อนข้างร้อนและร้อนแบบแสบ ๆ ตัว
เมื่อวานนี้ฝนตกลงมามากจนเกือบท่วมบ้าน
เกิดไฟไหม้ใหญ่ที่จังหวัดเชียงใหม่
วันพุธที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๘ ดาวศุกร์จะโคจรผ่านดวงอาทิตย์
หิวจัง
ง่วงนอนมาก

๒. **ประโยคคำถาม** คือ ประโยคที่มีคำแสดงคำถาม เช่น ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม ก็ เท่าไหร่ หรือคำลงท้ายแสดงคำถาม ไหม หรือ

ตัวอย่าง

<u>ใคร</u> กำลังทำกับข้าวอยู่ในครัว	<u>อะไร</u> อยู่ในตู้
น้องจะกินขนมอัน <u>ไหน</u>	เขาย้ายบ้านไปอยู่ <u>ที่</u> ไหน
ปรียาจะกลับจากเชียงใหม่ <u>เมื่อ</u> ไร	คุณก็อร่อยอย่างนี้ซื้อ <u>มา</u> จากไหน
<u>ทำไม</u> ทำอย่างนี้	คุณจะไป <u>เดินทาง</u> ไปเชียงใหม่

ประโยคคำถามอาจแบ่งได้เป็น ๒ ชนิด คือ ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับ หรือปฏิเสธ กับ ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง

๑) ประโยคคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ เป็นประโยคคำถามที่ใช้คำลงท้ายแสดงคำถาม ไหม หรือ

ตัวอย่าง

ถาม : เธอจะไปห้องสมุดกับฉันไหม

ตอบรับ : ไปค่ะ

ตอบปฏิเสธ : ไม่ไปครับ

ถาม : โคมอยู่ในห้องน้ำหรือ

ตอบรับ : ครับ

ตอบปฏิเสธ : เปล่าค่ะ เขาอยู่ในห้องเรียน

๒) ประโยคคำถามที่ต้องการข้อเท็จจริง คือประโยคคำถามที่แสดงคำถามต่าง ๆ ทั้งที่เป็นคำสรรพนามถาม และคำวิเศษณ์แสดงคำถาม

ตัวอย่าง

ถาม : ใครมา

ตอบ : บุรุษไปรษณีย์ค่ะ

ถาม : กำลังทำอะไร

ตอบ : เตรียมอาหารตัดกบตรค่ะ

ถาม : เขาปลูกดอกไม้ที่ไหน

ตอบ : ที่สวนดอกไม้หน้าบ้านครับ

ถาม : ทำไมถึงกลับบ้านช้า

ตอบ : พอเลิกเรียนแล้วมีประชุมด่วนค่ะ

๓. **ประโยคคำสั่ง** หมายถึง ประโยคที่ใช้สั่งหรือขอร้องให้ผู้ใดผู้หนึ่งทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ ประโยคคำสั่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๓ อย่างนี้ คือ

๑) ประโยคคำสั่งเริ่มต้นด้วยคำกริยา

ตัวอย่าง **เข้ามาซิ ไปนอนเสีย ดึกแล้ว เจียบได้แล้ว**

๒) ประโยคคำสั่งเริ่มต้นด้วยคำบ่งชี้แสดงคำสั่งหรือขอร้อง ได้แก่คำว่า จง ให้ โปรด กรุณา ช่วย ห้าม ตัวอย่าง

จงตอบคำถามต่อไปนี้

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

ห้ามส่งเสียงดังในห้องเรียน

โปรดแต่งกายสุภาพ

กรุณาลงชื่อในแบบฟอร์มด้วย

๓) ประโยคคำสั่งที่ขึ้นต้นด้วยคำเรียกขาน ตัวอย่าง

ประวิทย์มาหาครูหน่อย **คุณสมศักดิ์**เชิญด้านในครับ **นักเรียน**ยืนตรง

๔. ประโยคปฏิเสธ

บางครั้งประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง อาจมีคำปฏิเสธอยู่ด้วย ทำให้กลายเป็น ประโยคบอกปฏิเสธ ประโยคคำถามปฏิเสธ และประโยคคำสั่งปฏิเสธ ตามลำดับ คำปฏิเสธได้แก่คำว่า ไม่ มิใช่ เปล่า มิได้ หามิได้ ห้าม อย่า

ตัวอย่าง ประโยคบอกปฏิเสธ เช่น

เธอไม่ไปสังสรรค์กับเพื่อนตั้งแต่พี่สาวป่วย

ราตรีไม่ชอบเด็กทะเลิ่ง

สรุชัยไม่ชอบสัตว์เลี้ยง

พจน์ไม่มาประชุมเพราะภรรยาป่วย

กิจการเมืองมิใช่กิจของสงฆ์

ตัวอย่าง ประโยคคำถามปฏิเสธ เช่น

ใครจะไม่ไปสวนสนุกบ้าง

ศรัณย์ไม่ชอบกินอะไรบ้าง

ทำไมไม่มาเรียนคราวที่แล้ว

สร้อยสุดาไม่ชอบไปจังหวัดไหนบ้าง

คุณต้องกินยาก่อนนอนไม่ใช่หรือ

ตัวอย่าง ประโยคคำสั่งปฏิเสธ เช่น

ไม่ให้ทำอย่างนี้อีกนะ

ห้ามเดินลัดสนาม

อย่าพูดเสียงดังในห้องประชุม

ชนิดของประโยคที่แบ่งตามเจตนา

บางครั้งผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังได้ทราบความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ฯลฯ ของตน บางครั้งต้องการให้ผู้ฟังปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามที่ผู้พูดต้องการ ความต้องการหรือเจตนาของผู้พูดในบางครั้งจะสอดคล้องกับรูปประโยคที่ใช้สื่อสาร แต่ในบางครั้งเจตนาที่รูปประโยคอาจจะไม่ตรงกันก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ใช้ประโยคคำถามเพื่อสื่อความในการเชื่อเชิญ เช่น

คุณไม่นั่งลงก่อนหรือ

ใช้ประโยคบอกเล่าเพื่อสื่อความในการสั่งหรือขอร้อง เช่น

อากาศร้อนจังเลย (ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังเปิดพัดลม)

ใช้ประโยคคำถามเพื่อตำหนิ

รีดเสื้ออย่างไรจึงไหม้

ขับรถภาษาอะไรกัน

ชนิดของประโยคแบ่งตามเจตนาของผู้พูดในการสื่อสารได้หลายแบบ เช่น ประโยคบอกให้ทราบ ประโยคเสนอแนะ ประโยคสั่ง ประโยคห้าม ประโยคชักชวน ประโยคขู่ ประโยคขอร้อง ประโยคคาดคะเน ประโยคถาม

๑. **ประโยคบอกให้ทราบ** คือ ประโยคที่ผู้พูดบอกกล่าวหรืออธิบายเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ฟังทราบ

ตัวอย่าง คุณตาลชอบกินขนมไทย ๆ

คุณตาลไม่ชอบกินขนมไทย ๆ

ประโยคบอกให้ทราบอาจอยู่ในรูปคำถามก็ได้ เช่น

รู้ไหมว่าเขาไปเมืองนอกแล้วนะ

๒. **ประโยคเสนอแนะ** คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการเสนอแนะข้อคิดเห็นให้ผู้ฟังปฏิบัติ ในประโยคอาจมีคำกริยานำ ลอง หรือคำกริยาตาม ดู คำช่วยกริยา ควร หรือคำลงท้ายบอกมาลา นะซี ซี้ ซี้ ซี้

ตัวอย่าง ลองชิมแกงเขียวหวานไก่ฝีมือเราดูหน่อยนะ
เราควรอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ท่านจะได้เมตตา
ไปชวนเตยซี ยังว่างอยู่
คุณลองพูดเพราะ ๆ กับเข้าข้างซี

๓. **ประโยคสั่ง** คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการบังคับให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม มักมีคำกริยาช่วย นำได้แก่ “จง ต้อง” คำลงท้าย “ซี นะ”

ตัวอย่าง ต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อนนะ
จงตอบคำถามต่อไปนี้
คุณหุงข้าวไว้นะ
เปิดประตูให้น้องซี
หยุดร้องไห้เดี๋ยวนี้นะ
ประโยคสั่งอาจเป็นคำถามก็ได้ เช่น
ทำไมไม่นั่งลงล่ะ
เมื่อไรจะหยุดร้องไห้

๔. **ประโยคห้าม** คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการสั่งผู้ฟังไม่ให้กระทำ มักมีคำช่วยกริยานำ “อย่า ห้าม” และคำลงท้าย “นะ” ปราบกฏอยู่ด้วย

ตัวอย่าง อย่าจับของที่จัดนิทรรศการเหล่านี้นะ
เราอย่าไปเที่ยวระยองคราวนี้เลยนะ
ห้ามปีบแตรในโรงพยาบาล
ห้ามขีดเขียนตามผนัง
คุณอย่าเสียใจเลยนะ

ประโยคห้ามอาจเป็นประโยคบอกให้ทราบก็ได้ เช่น
เราต้องไม่ส่งเสียงดังในห้องสมุด

๕. **ประโยคชักชวน** คือ ประโยคที่มีเจตนาชวนให้ผู้ฟังทำตามความคิดของตน อาจมีคำวิเศษณ์ “กัน” คำลงท้าย “นะ เถอะ เถอะนะ” ปรากฏอยู่ด้วย

ตัวอย่าง เราไปดูละครกันดีกว่า

คุณเชื่อผมเถอะ แล้วจะปลอดภัย

วันสิ้นปีมากินข้าวบ้านเรากันนะ

พักกันเถอะนะ

ประโยคชักชวนอาจเป็นประโยคคำถามก็ได้ เช่น

ไปห้องสมุดกันไหม

๖. ประโยคขู่

ประโยคขู่ คือ ประโยคที่ผู้พูดมีเจตนาชักจูงให้ผู้ฟังทำตามด้วยการบอกผลของการไม่ทำตามไว้ ประโยคขู่อาจมีคำเชื่อม ถ้า หาก ปรากฏอยู่ด้วย

ตัวอย่าง ถ้าเธอไม่เปิดประตู ฉันจะพังเข้าไปเดี๋ยวนี้

หากเธอไม่ร่วมมือ พวกเราจะไม่ให้เธออยู่ในกลุ่มของพวกเราแล้ว

ถ้าคุณมายุ่งกับเรื่องของผมมาก ผมจะย้ายไปอยู่ที่อื่น

ฉันจะฟ้องพ่อ

ลองไม่ไปซิ

ลองมาว่าฉันซิ

เดี๋ยวโดนตี

๗. **ประโยคขอร้อง** คือ ประโยคที่ผู้พูดที่เจตนาขอให้ผู้ฟังช่วยสงเคราะห์ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจมีคำกริยานำ “ช่วย กรุณา วาน โปรด หรืออาจมีคำวิเศษณ์ ด้วย ที หน่อย” หรือคำลงท้าย “เถอะ นะ นะ”

ตัวอย่าง ช่วยไปยืมหนังสือที่ห้องสมุดให้ทีนะ

กรุณาถอดรองเท้าด้วยค่ะ

โปรดอย่าเปิดโทรทัศน์มือถือในที่ประชุม

วานไปซื้อของที่ปากซอยให้ทีนะ

เธอดูแลเด็กแทนฉันหน่อยเถอะ

ประโยคขอร้องอาจเป็นประโยคคำถามก็ได้ เช่น

จะลำบากไหมถ้าจะฝากซื้อของสัก ๒ อย่าง

๘. **ประโยคคาดคะเน** คือ ประโยคที่ผู้พูดมีเจตนาแสดงความคาดหวังว่าสิ่งใดจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วในประโยคอาจมีคำช่วยกริยา คง อาจ น่าจะ เห็นจะ น่ากลัว คำลงท้าย กระมัง ละซิ

ตัวอย่าง ไพรัชคงไปโรงเรียนแล้ว ณัฐอาจไม่ไปซื้อของกับแม่
 ว่านไกรธออมสินกระมัง สมศักดิ์กระมังที่เป็นต้นคิดเรื่องนี้
 เกอิจฉาปองละซิที่ครูให้คะแนนดี
 ยายน้ำหวานละซิเป็นต้นคิดเรื่องนี้
 ชมพูคิดว่าถ้าชมพูไม่แน่ะ ปุกก็คงนึกไม่ออกละซิ

๙. ประโยคถาม

ประโยคถาม คือ ประโยคที่ผู้พูดมีเจตนาถามผู้ฟัง ประโยคชนิดนี้จะมีคำแสดงคำถาม ใคร อะไร อย่างไร ไหน เท่าไหร่ ทำไม เหตุใด เมื่อไร

ตัวอย่าง ใครอยู่ในห้อง ยายน้อยมากกับใคร อะไรตก
 คุณเข้าบ้านได้อย่างไร เมื่อคืนนี้ สมรignonห้องไหน
 เสื้อตัวนี้ราคาเท่าไร อารยาร้องให้ทำไม
 เหตุใดเธอจึงไม่มาประชุม เมื่อไรพี่ๆจะมาสักที

ประโยคถามอาจเป็นประโยคบอกให้ทราบก็ได้ เช่น

อยากรู้จังว่าใครจะมาเปิดงาน

ในบางครั้งการสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังจะสมบูรณ์ต้องอาศัยการตีความของผู้ฟัง **อาศัยบริบท** คือ สถานการณ์ที่ผู้พูดและผู้ฟังประสบอยู่ ประกอบกับสีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียงของผู้พูด